

Als Franciscus de snaar van je hart raakt... Oprichting nationale fraterniteit YouFra

YouFra staat voor "Young Franciscans", "Franciscan Youth" of in het Nederlands "Franciscaanse Jongeren": jonge mensen die in de voetsporen van Franciscus van Assisi en Clara van Assisi treden en de franciscaanse spiritualiteit zien als de inspiratie voor hun leven.

De YouFra-fraterniteit is geëvolueerd tot een wereldwijde beweging van jonge mensen die zich aangesproken voelen door de franciscaanse spirit en deze ook doorgeven in hun omgeving. Het is de jongerenfraterniteit binnen de Franciscaanse lekenorde (FLO), ook Orde van de Franciscaanse Seculieren (OFS) genoemd of met de officiële internationale naam: Ordo Franciscanus Saecularis.¹

Men kan gerust stellen dat de franciscaanse spiritualiteit veelkleurig is. Maar het lijkt minder evident dat die spiritualiteit jonge mensen vandaag beweegt. Alhoewel, wie op 29 september 2012 aanwezig was in de oprichtingsviering met professie in de parochiefederatie Heuvelland, is nu wellicht van het tegendeel overtuigd.

1 De franciscaanse lekenorde en de YouFra²

De grote franciscaanse familie omvat verschillende gemeenschappen die geworteld zijn in de spiritualiteit van Franciscus van Assisi en via hem in die van Clara van Assisi.

Er is de Eerste Orde: de Franciscanen, de Conventuelen en de Kapucijnen. De Tweede Orde zijn de zusters Clarissen. En tenslotte is er de grote tak van de Reguliere Derde Orde: gemeenschappen die een eigen stichter/stichteres hebben, die weliswaar geen eigen regel hebben, maar de Regel van Franciscus van Assisi overnemen, bv. de zusters Kapucinessen. Concreet zijn Eerste, Tweede en Derde Orde georganiseerd in kloosterlijke gemeenschappen.

Daarnaast is er een gemeenschap, eveneens geïnspireerd door Franciscus van Assisi, maar niet georganiseerd in kloosterlijke gemeenschappen: de franciscaanse lekenorde, FLO. Deze lekenorde telt wereldwijd zeer veel ordeleden. De leden, mannen en vrouwen, gehuwden en ongehuwden, komen maandelijks samen in hun plaatselijke fraterniteit, volgens diverse formules naargelang de eigenheid van elke FLO-gemeenschap. De leden spreken de gelofte uit – ofwel voor een tijd of voor het leven – "het Evangelie te beleven in het alledaagse". Dit gebeurt publiek in een liturgische viering, in aanwezigheid van de minister van de gemeenschap, t.o.v. de Kerk, vertegenwoordigd door bedienaars van de Kerk, en t.o.v. de gemeenschap. Het gebed krijgt een centrale plaats in hun dagelijks leven: ze nemen zoveel mogelijk deel aan het getijdengebed (brevier) van de Kerk en aan de eucharistieviering. Ze steunen elkaar onderling in het beleven van de franciscaanse spiritualiteit en van het evangelie; dit gebeurt concreet vooral in de maandelijksse gemeenschapssamenkomsten. De gemeenschappelijke spirituele basis van alle FLO-gemeenschappen wordt zichtbaar in de regionale en nationale bijeenkomsten (regiodagen en mattenkapittel).

En dan is er ook de YouFra binnen de FLO: de wereldwijde jongerenfraterniteit. YouFra kent verschillende niveaus: plaatselijk, regionaal, nationaal en internationaal. In België bestond tot voor kort geen YouFra-beweging.

In de parochiefederatie Heuvelland is in 2012 de nationale fraterniteit YouFra België opgericht.

2 Jongeren op weg naar en met Franciscus

IN HEUVELLAND?

Heuvelland, een fusiegemeente bestaande uit acht deelgemeenten, ligt in West-Vlaanderen, in de mooie Westhoek, voorbij Ieper en Poperinge, grenzend aan Frankrijk, "op de schreve", in de nabijheid o.m. van de abdij van de Katsberg (Fr) en ook van de abdij van West-Vleteren. Hoe ontstaat YouFra dààr? In deze excentrisch gelegen streek, een verre uithoek, nog net in Vlaanderen, nog net niet in het buitenland.

¹ In dit artikel gebruiken we verder altijd de afkorting FLO

² Met dank aan de website www.kapucijnen-vlaanderen.be en de website www.zustersclarissen.webklik.nl van de zusters Clarissen van Sint-Truiden

Broeder Kenny Brack, O.F.M.-Cap., sinds kort benoemd tot gardiaan van de kapucijnenfraterniteit van Antwerpen (het provinciaal huis van de Vlaamse kapucijnen), is nu iets meer dan zes jaar pastoor in de parochiefederatie Heuvelland. Hij is er op een be'geest'erende manier van overtuigd dat de franciscaanse spiritualiteit een heel eigentijdse impuls geeft om het evangelie concreet te beleven en om het evangelie handen en voeten te geven. Deze visie drong ook door bij de parochieraad Westouter – een van zijn vier parochies binnen de parochiefederatie Heuvelland – en de idee kreeg zelfs gestalte in wat je gerust een "franciscaanse inrichting van de parochiekerk" kan noemen. Er is niet alleen de algemene schikking van de Sint-Eligiuiskerk in arenavorm, wat een actievere wijze van meevieren bevordert. Opvallend is ook de Franciscusicoon van Cimabue (niet de originele); er zijn de schilderijen die het Zonnelied beeldrijk aanbieden, impressies geschilderd door Jenny Heyman, een plaatselijke kunstenares, en er is ook het mensengroot San Daminanokruis achteraan in de kerk. Door dit alles, en ook door de Taukruis-emblemen op de muren ademt de kerk van Westouter een franciscaanse geest. En de parochiekerk van Loker is in dezelfde lijn aan het evolueren. Dat is de mensen niet ontgaan, dat is de kinderen en de jongeren niet ontgaan. De franciscaanse spiritualiteit ontstaan aan de voet van de Monte Subasio in Assisi heeft in het West-Vlaamse heuvelend land een stevige jongerenbeweging op gang gebracht.

DE JONGERENPASTORAAL EN FRANCISCUS

Het is vanuit de plus-werking met de jongeren in de parochiefederatie, die de afgelopen zes jaar gaandeweg sterker en sterker geïnspireerd werd door Franciscus, dat de voorbereiding tot en de oprichting van YouFra mag begrepen worden. Een aantal jongeren namen samen met Br. Kenny Brack geleidelijk mee het voortouw in de pastorale jongerenwerking. Het werd ook voor hen duidelijk dat de franciscaanse spiritualiteit aan de gelovige vriendschapsbanden tussen de jongeren een nieuw impuls gaf. Een van die jongeren is de 21-jarige Pieter Pecceu. Hij is afkomstig van en woont in Ieper; hij is student industrieel ingenieur in Gent en zeer actief in de Heuvellandse jongerenpastoraal; hij is een van de leidinggevendenden van de franciscaanse jongerenwerking aldaar. Maar er zijn ook de anderen, leeftijdsgenoten, generatiegenoten die ook met Franciscus op weg gaan.

En er is Rivo Torto: HET ontmoetingspunt van de jongerenwerking in de parochiefederatie. In de dorpskom van Loker, een andere parochie in Heuvelland waar br. Kenny pastoor is, is er het huis Rivo Torto, genoemd naar de plaats waar Franciscus zijn eerste broederschap, bij wijze van proef uitprobeerde. Het huis is gelegen schuin tegenover de kerk, de jongerenkerk van de parochiefederatie. Het is de plaats waar de jongeren op zaterdagavond, na de avondmis, graag naartoe gaan, het is hun ontmoetingsplek. Het huis is niet zo groot, toch heeft het vele kamers, een terras en een tuin, waar jongeren, ook de kandidaat-vormelingen, samen kunnen ontdekken hoe 'warm' en 'kleurrijk' het kan zijn gelovig te zijn.

VAN FRANCISCAANSE "IMPULS VOOR JE LEVEN" NAAR "OUTPUT"³

Gedurende de laatste twee jaar vóór de oprichting van YouFra was de actieve interesse voor de franciscaanse spiritualiteit sterk gegroeid bij de jongeren van de jongerenpastoraal. Dat groeiproces werd gevoed door een regelmatig aanbod van bezinningsmomenten en vormingssessies die de parochie aanbood. Br. Kenny merkte een signaal bij sommigen toen ze in 2009 Assisi aandeden: er was duidelijk iets aan het kiemen. Sterker werd het in de verdere fase: vnl. tijdens de diverse meerdaagses en de inleefreizen groeide bij de jongeren het verlangen om op basis van de franciscaanse spiritualiteit een meer structurele vorm te geven aan hun gelovig engagement.

De meerdaagses en de inleefreizen durf ik hedendaagse franciscaanse jongerenretraites noemen. Zo was er de franciscaanse Polenreis van 21 tot 28 juli 2011, met kennismaking met de franciscaanse pater Maximiliaan Kolbe, omgebracht in Auschwitz, toen hij trouw aan zijn franciscaanse waarden zich aanbood als vervanger om een andere jood te sparen. Deze dagen brachten hen ook in Czestochowa – bij de Heuvellandse jongeren bekend omdat het beeld van de zwarte madonna op het dorpsplein van Westouter staat. Ze bezochten het geboortedorp van paus Johannes-Paulus II, ze deden een 'verdiepingstocht' in franciscaanse spiritualiteit en er was een indringend beleefde verzoeningsviering in Krakau. Deze reis bood een evenwichtige

³ Met dank aan verschillende nummers van "Handdruk", het tijdschrift van de Kapucijnen Vlaanderen

mix aan van bezoeken aan speciale plaatsen, het opdoen van christelijk gelovige inzichten, boeiende natuurwandelingen, intense stiltemomenten en regelmatige gebedsmomenten.

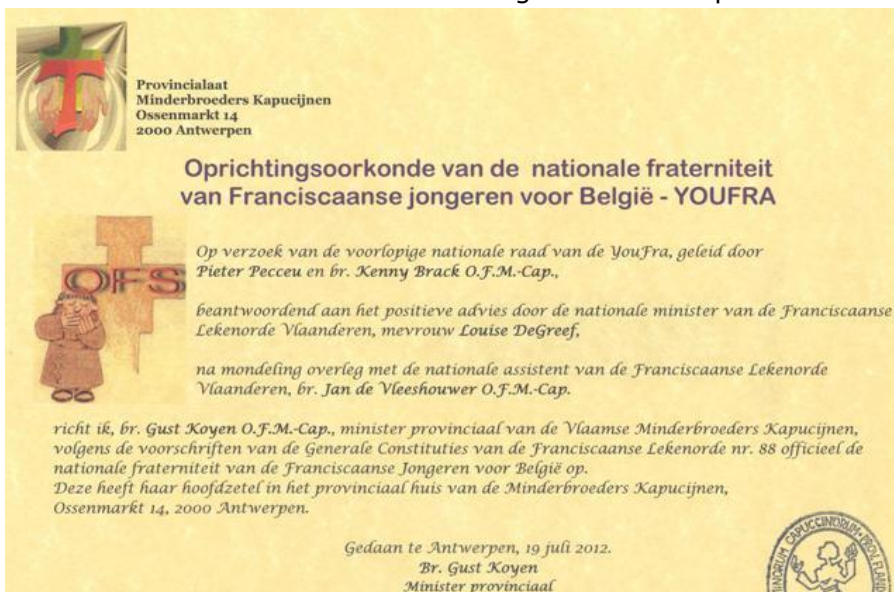
De vierdaagse naar Warnach (Luxemburg) in 2011 voor de oudste groep van de jongerenwerking, had als thema "Jij bent iemand". Aandachtspunten waren: de groep vertrouwen, je relatie met God en je eigen geloof en dat van anderen bespreken, en dit alles geprojecteerd op het leven van Franciscus. Ook toen weer veel gebedsmomenten. Deze vierdaagse was ook deels de voorbereiding van de inleefreis naar Assisi.

Deze Assisireis van 33 jongeren vond plaats in juli 2012. Uit de documenten en de getuigenissen blijkt dat deze minutieus voorbereide inleefreis, met een "Tochtboek", een echte jongerenretraite was. Vanzelfsprekend was de rode draad Franciscus, met bezoek en/of verblijf op de plaatsen die essentieel geacht worden om je in te leven in het leven en het ideeëngoed van Franciscus. Het Tochtboek was veel meer dan een scenario: er werd elke dag mee gewerkt rond spirituele thema's, bv. "God spreekt tot ons in de stilte". Dat was het thema van de eerste avond, na het bezoeken van de "Sacro Speco", de rotsspleet waarin Franciscus zich vaak terugtrok. Op tochten, die mede door de warmte en het bergachtig landschap lastig waren, was de solidariteit en de zorg voor elkaar essentieel. Een "Tochtboekmoment" in een Kluizenarij en het verblijf in het gastenverblijf in Monte Casale, het klooster boven op de berg, bracht de jongeren heel dicht bij Franciscus. Diepgaande geloofsgesprekken, geleid door br. Kenny en Pieter, verzoeningsvieringen, eucharistie, gebed- en stiltemomenten waren ook daar weer de vaste steeds terugkerende ingrediënten van de reis. La Verna, waar Franciscus de stigmata ontving, Rivo Torto, de basiliek van Santa Maria degli Angeli en Monte Subasio konden in deze Assisireis niet ontbreken. Deze inleefreis gaf de doorslag en was de onmiddellijke aanleiding voor wat zou volgen.

OPRICHTING NATIONALE YOUFRA EN OPRICHTINGSVIERING

In de jaren die aan de oprichting vooraf gingen werd er regelmatig – men mag wel zeggen continu – franciscaanse voeding gegeven aan jongeren, vanuit de parochiefederatie maar ook door de Vlaamse provincie van de Minderbroeders Kapucijnen. De vonk sloeg over en het vuur ging branden: "De spiritualiteit van Franciscus was voor mij een totaal nieuwe ontdekkingIk maakte een inwendige klik die ervoor zorgde dat ik een eigen nieuw gevormde mening had in het leven, die gelovig ingevuld was en die ik ook durfde uitspreken naar anderen toe. Als student in Gent kies ik ervoor om met andere studenten de wekelijkse jongerenvieringen bij te wonen. Ik probeer sober en bedachtzaam te leven" (Pieter Pecceu). Het was de uitdrukkelijke wens van een aantal jongeren om de franciscaanse werkelijkheid een echte plaats te geven in hun leven, structureel binnen de franciscaanse familie, bezegeld door het ritueel van gelofteaflegging en professie. Voor deze jonge mensen was dit het natuurlijke vervolg op een jarenlange groei in franciscaanse spirit.

De structuur van de FLO bood daartoe de mogelijkheid. De YouFra-fraterniteit bestond nog niet in ons land. Het besluit werd dus genomen die op te richten. Br. Jan De Vleeshouwer, de nationale assistent van de FLO, br. Kenny Brack en Pieter Pecceu richtten een officiële aanvraag tot oprichting van een nationale fraterniteit aan Louise DeGreef, nationaal minister van de FLO. Br. Jan De Vleeshouwer en br. Kenny Brack gingen naderhand bij haar op bezoek om haar antwoord te vernemen. Ze ontmoetten een enthousiaste Louise DeGreef die mondeling en schriftelijk haar toestemming gaf.

Mevrouw DeGreef vroeg ook schriftelijk aan provinciaal br. Gust Koyen om br. Kenny Brack aan te stellen als geestelijk assistent voor YouFra. Quasi onmiddellijk nadien, op 19 juli 2012, richtte de provinciaal br. Gust Koyen met een officiële oorkonde de YouFra België op en benoemde br. Kenny Brack als geestelijk assistent ervan.

Op 29 september 2012 vond in de Sint-Pieterskerk te Loker de oprichtingsviering plaats. De

Br. Kenny Brack en br. Jan De Vleeshouwer

jarenlange voorbereiding, die voor een stevig fundament had gezorgd, kreeg op die dag haar bekroning. De franciscaanse familie was in de viering goed vertegenwoordigd: OFS (Orde van de franciscaanse seculieren – of FLO) Nederland was vertegenwoordigd door secretaris Mariette. Vanuit het monasterium van de zusters Clarissen te Sint-Truiden waren zr. Carmen en zr. Elisabeth aanwezig. De minderbroeders kapucijnen werden vanuit Antwerpen vertegenwoordigd door br. Marcin Derdziuk, br. Jan De Vleeshouwer en br. Kenny Brack.

De Belgische kerkprovincie werd vertegenwoordigd door bisschoppelijk adjunct-vicaris voor de jongeren, Carmino Bohez, uit het bisdom Brugge.

In een indrukwekkende eucharistieviering, voorgegaan door de aanwezige priesters en bijgestaan door de verantwoordelijke voor de jongerenpastoraal Heuvelland, Pieter Pecceu. Tijdens de viering vond de oprichtingsritus plaats van de nationale fraterniteit van franciscaanse jongeren, door br. Jan De Vleeshouwer.

Zr. Carmen en zr. Elisabeth

Van l. naar r.: br. Marcin, br. Jan, br. Kenny, adj.vic. Carmino Bohez

Vervolgens was er de professie van vijf jonge mensen. Pieter Pecceu legde als eerste zijn geloften af met de hand op de geschriften van Franciscus; hij deed dit in de handen van pater De Vleeshouwer. Door handoplegging en gebed werd hij aanvaard als landelijk minister (= dienaar) voor YouFra.

Professie Pieter Pecceu: gebed en handoplegging

Daarop volgde de professie van Matthias Veryser, Cedrick Veryser, Nathan Duhayon en Aurelien Staelens; ook zij legden hun geloften af voor het leven en engageerden zich om de franciscaanse spirit uit te dragen door hun levenswijze en handelen.

De vijf jongeren die geloften voor het leven aflegden

Daarna spraken zestien andere jonge mensen, 16- en 17-jarige aspiranten, hun verlangen uit om ook volgens de franciscaanse spiritualiteit te leven en dit voor één jaar te willen proberen. In deze proefperiode krijgen zij daartoe de nodige vorming en begeleiding. Dit gebeurt in frequente ontmoetingen en vieringen, in de meerdaagse samenkomsten maar ook via gebruik van de hedendaagse technologische communicatiemiddelen, zoals mailings, die hiervoor ook doelbewust aangewend worden. Al deze jongeren komen verder wekelijks bijeen voor de jongerenviering in Loker, samen ook met de jongeren uit de omgeving. Daarnaast zijn er de maandelijkse samenkomsten, waarin continuïteit en vorming geboden wordt om "leven volgens de franciscaanse spiritualiteit" te ondersteunen in hun dagelijks leven als jongere van deze tijd. En zij dragen dit uit, ook waar ze leven en studeren, in Brussel, Gent, Leuven en elders.

De hele viering maar vooral de professie en de aanvraag van de aspiranten maakte diepe indruk op deze jonge mensen zelf maar zeker ook op alle aanwezigen. Het was zonder meer duidelijk dat behoren tot de grote franciscaanse familie voor deze jongeren een ernstige zaak is, van diepe betekenis is en grote waarde heeft.

Het danklied "*Jubilate Deo Omnis terra. Servite Domino in laetitia. Alleluia, alleluia in laetitia*" klonk dan ook zeer overtuigend maar vooral heel blij. Ook het ondertekenen van het professieboek was een mooi en bijzonder gebeuren. Op de website van de kapucijnen-Vlaanderen is hierover ook verslag uitgebracht, met een fotoreportage die een goed beeld geeft van het gebeuren.

Het ondertekenen van het professieboek

Zo ontstond de YouFra-fraterniteit voor België, met voorlopig twee ankerpunten: één in Heuvelland en één in Sint-Truiden, waar de zusters Clarissen zich engageren om jonge mensen die bij de YouFra zouden willen aansluiten regelmatig samen te brengen en vorming te geven.⁴

⁴ Meer informatie over dit laatste, zie de website www.zustersclarissen.webklik.nl van de zusters Clarissen van Sint-Truiden

De zetel van de Belgische YouFra is in Antwerpen in het provinciaal huis van de Minderbroeders Kapucijnen, Ossenmarkt 14.

Verdere plannen? De hoop wordt verwoord dat ook op andere plaatsen in Vlaanderen, in België, dergelijke kernen van jonge franciscaans geïnspireerden zouden ontstaan.

3 YouFra: franciscaanse spiritualiteit voor jongeren in deze tijd?

Uit de vele reacties, onmiddellijk na de oprichtingsviering, maar ook later, bv. naar aanleiding van de berichtgeving daarover, bleek dat er met belangstelling, maar ook met verwondering en veel vragen gereageerd werd op wat er in Heuvelland gebeurt. Het staat zo haaks op wat in de maatschappij algemeen wordt waargenomen dat men het niet altijd kan duiden, dat men het niet begrijpt. Sommigen putten er veel hoop uit, anderen vragen zich af of de klok niet teruggedraaid wordt, of dit nog van deze tijd is... of het wel zal blijven duren... of het geen bevlieging is, enz.

Het is heel plausibel dat men zich afvraagt hoe het mogelijk is dat hedendaagse jongeren zich laten inspireren door Franciscus van Assisi, een middeleeuwer uit de 12de eeuw, met – geven we het maar toe – een héél bijzondere levensloop, op het bizarre af, als we het even ongenueanceerd mogen verwoorden. Hij werd geboren als zoon van een rijke koopman, hij had niet gestudeerd en geen kloosterschool bezocht en leidde in zijn jonge jaren een leven in rijkdom en plezier. Op een bepaald moment, na een mystieke ervaring, gooide hij dat leven drastisch om, hij brak radicaal met dat alles en liet alles achter zich. *“Niemand toonde mij wat ik moest doen, maar de Allerhoogste openbaarde mij dat ik moest leven volgens het evangelie”*, schreef hij op het einde van zijn leven. De hele transformatie voltrok zich in een tijdspanne van een drietal jaren. Zijn levensloop is voldoende beschreven, het is niet nodig hier over zijn biografie verder uit te weiden.

Maar we kunnen niet om de vraag heen: wat trekt deze jongeren daarin aan en wat is die spiritualiteit die hen beroert?⁵

Franciscus sluit aan bij de spiritualiteit van de (vooral Griekse) kerkvaders en de vroege middeleeuwen. Hij hield de blik op God gericht, zonder bezit, en levend midden tussen de mensen. Zoals de *“Penitentes”* de boetelingen uit die tijd die veelal leken waren en zich tot die bezitloze levenswijze aangetrokken voelden omwille van God – a.h.w. aansluitend bij de evangelische armoedebeweging vanaf 1150 (een eerder antikloosterlijke hervormingsbeweging van rondtrekkende boetepredikers).

Bij Franciscus bevat die levenswijze een mystieke component waarin “ontleding” en “zelfverlies” centraal staan. Die “ontleding” bevat twee elementen: er is vooreerst de contemplatieve weg naar boven (opgaan in gebed, in God, extase, stigmatisatie, zelfvergetelheid van mystieke aard). Er is evenzeer de weg naar beneden: nederigheid in de betekenis “van iedere mens de mindere zijn”, - de minderbroeder – en het dienstbaar zijn, vooral door dienst aan de uitgestotenen van die tijd. Zijn spiritualiteit beoogt een evenwicht tussen gerichtheid op God en gerichtheid op de medemens, een evenwicht tussen contemplatie en mystiek enerzijds en naastenliefde anderzijds. Naar dat evenwicht moet elke dag actief gestreefd worden, er moet een leven lang aan gewerkt worden.

Deze duale wegen, naar God en naar de mensen, hebben deze jonge mensen – gedurende een jarenlang proces van voorbereiding – kunnen hertalen naar de fundamentele waarden van het evangelisch levensplan volgens Franciscus, en dat in een hedendaags format. Dat levensplan willen zij als het hunne zien. Daarin zit bv. wat br. Kenny Brack noemt *“de spiritualiteit van het genoeg”*: niet van alles het duurste, het nieuwste, het modernste willen, maar het functionele.

⁵ Zie Ilse N. Bulhof, *Franciscus van Assisi: evenwicht tussen naastenliefde en mystiek*, die verwijst naar de studies over Franciscus door Edith van den Goorbergh en Theo Zweerman:

Edith van den Goorbergh en Theo Zweerman, *Was getekend: Franciscus van Assisi. Aspecten van zijn schrijverschap en brandpunten van zijn spiritualiteit*, Assen, 1998

Edith van den Goorbergh en Theo Zweerman, *Franciscus van Assisi, over zijn evangelische bezieling en de betekenis ervan voor onze tijd*, Nijmegen, 2003

Die fundamentele waarden worden samengevat in een vijftal grondhoudingen:⁶

- 1 "het evangelie nemen als grondlijn voor je concrete leven;
- 2 altijd met een zuiver hart tot God bidden;
- 3 elke mens is een zuster of broeder voor hem die God als Vader heeft; een fraterniteit = als broederschap een levende parabel van het evangelie zijn, in dienstbaarheid, gastvrije openheid, in gehoorzaam aan elkaar (is: luisteren naar elkaar) en delend met elkaar van alle bezit en gaven. Dan ben je vrede-stichter, verzoener en blijde getuige van de boodschap van Jezus Christus;
- 4 de Heer dienen in armoede en nederigheid; armoede vertaald naar deze tijd betekent: geen gevoel van eigenmachtigheid maar erkenning van eigen kleinheid en afhankelijkheid, sober leven en delen wat je hebt;
- 5 broeders van de Kerk zijn voor een nieuwe wereld: blijven geloven dat die kerk het voortlevend volk Gods is waarbinnen de Christus zich aan ons schenkt."

In allerlei interviews en geschriften geven de pas geprofeste YouFra-leden aan dat dit vandaag en voor hun leven de essentiële waarden zijn die hen bezielen en die hen de weg wijzen die ze willen gaan, ongeacht waar ook zij zullen terechtkomen. Nu volgen ze o.m. hogere opleidingen chemie, geneeskunde, ingenieur...; sommigen zien een rol weggelegd in de kerk, anderen bouwen aan de weg die verder nog vele kanten uit kan gaan. Ze houden diverse opties open.

Deze jongeren rekenen ook op ons gebed, zij vormen nu mee de kerk van vandaag en straks die van morgen. Wij wensen hen "Vrede en alle goeds".

Jeanne Leniere

*Gedenkplaat oprichting YouFra in de
Sint-Pieterskerk te Loker*

⁶ Overgenomen, met dank aan br. Klaas Blijleven, www.kapucijnen-vlaanderen.be